

Cumhuriyet 08.07.2009

GLOBALPOLİTİKÜLTÜR**ERGİN YILDIZOĞLU****Honduras Dersleri**

"Toplumsal yaşam esas olarak pratiğe ilişkindir. Teoriyi mistisizme yönlendiren tüm gizemler akılcı çözümlerini insan pratiğinde ve bu pratiğin anlaşılmasında bulurlar."

Geçen ay Honduras'ta gerçekleşen **askeri darbe** (pratik), Türkiye'de bir süredir yaşadığımız, en hafif tabiriyle "ne olduğu belirsiz" (gizemlerle dolu) "darbe tehlikesi" ve "darbeciler" tartışmalarını düşünmeye yardımcı olması açısından iyi bir örnek.

Üç bileşenli denklem

Ancak bu "gizemli" tartışmaların, rastlantısal ve "akıl dışı" olduğunu da düşünmeyelim. Dikkatle bakınca üç bileşenli bir mantığın işlediği görülebilir.

Birincisi, siyasal İslamın hegemonya oluşturma sürecinde andaki ve olası muhalefetin direnç noktalarını kırmaya, bağlaşıklarını bir arada tutmaya yönelik dinamikler. İkincisi, "yapının", derinleşen ekonomik krizin gündeme getirmekte olduğu toplumsal tepkilerin esas hedeflerinden başka yönlerde kanallı edilmesine ilişkin gereksinimler. Üçüncüsü, solun, sosyalistlerin bazı kesimlerinin, siyasal İslamın ve "yapının" gereksinimlerine teslim olmaları. Bu teslim olmanın nedenlerini de sanırım (kişisel çıkar beklentilerini bir kenara bırakırsak), **toplum kavramını, yapısal özelliklerinden, sınıfsal dinamiklerinden soyutlayarak salt kültürel bir düzeye indirgeyen postmodernizmin** etkilerinde aramak gerekiyor.

Darbe şöyle bir şeydir

Türkiye'de darbe tartışmaları, tarih unutulmuş, darbelerin sınıfsal ve "yapısal" belirleyicileri yadsınarak, bir taraftan emekli subaylardan, üniversite rektörlerinden, gazetelerdeki kanaat önderlerinden, diğer taraftan derin devletin, tükenmiş ve ipliği pazara çıkmış unsurlarından oluşan garip bir karışımın üzerinde yoğunlaşıyor, içinden çıkılmaz kurgulara, komplo teorilerine yol açıyor. Halbuki, **Honduras'ta** gerçekleşen askeri darbeye bakınca, bu işin **pratikte** nasıl yaşandığını görebiliyoruz.

Askeri darbeler egemen sınıfların çıkarları, ekonomik yapının bekası tehlikeye girdiğinde gündeme geliyorlar; halen fiilen görev yapmakta olan askerler, ordu eliyle ("yapıya" ait bir kurum tarafından) gerçekleşiyor. Askeri darbeler her zaman bölge jeopolitiğinin bir parçası olarak, uluslararası hegemonyacı gücün desteği ile onun çıkarlarıyla uyum halinde gerçekleşiyorlar.

Aslında tüm bu koşullar, sıkı sıkıya dokunmuş bir ilişkiler ağı oluşturuyorlar. Ordu, hegemonyacı gücün ordusuyla teknik, ideolojik olarak eklemlenmiştir. Egemen sınıf, uluslararası sermayeyle bütünleşmiştir. Ordu ve egemen sınıf arasında doğrudan ve dolaylı (döner kapı) sistemiyle kaynak, personel ve ideoloji alışverişi vardır. Bu koşullardan biri bile eksik olsa "bağımlı bir ülkede" bir askeri darbe gerçekleşemez. Gerçekleştireceğini sananlar, "yapı" için hiçbir tehlike oluşturmazlar, hemen ve kolaylıkla tasfiye edilirler. Bu tasfiye süreci de yapının güçlendirilmesine hizmet edecek biçimde yaşanır.

Honduras örneği

Honduras, CIA ve ABD ordusunun bölgedeki operasyonları açısından çok önemli bir merkezdir. Ordusunun üst kademesi her zaman ABD'nin ünlü "işkenceci yetiştirme okulunda" eğitilmiş komutanlardan seçilir.

Askeri darbeye devrilen **Zelaya**, devlet başkanlığı seçimlerini, 2005 yılında, **Liberal Parti**'nin adayı olarak iş çevrelerinin desteklediği bir programı savunarak kazandı. Ancak ekonomik koşullar bozulurken yükselmeye başlayan toplumsal muhalefeti yedeğine alabilmek için, giderek **ulusalcı, halkçı** bir çizgi geliştirmeye başladı. Zelaya, "oligarşiyi" haksız kazanç elde etmekle eleştirdi, asgari ücreti yüzde 60 arttırdı; bölgede ABD'nin serbest ticaret projelerine karşı şekillenen Bolivarcı bloka (ALBA) katıldı.

Bu gelişmeler karşısında Honduras egemen sınıflarının güçlerini bir araya toplamak için kolları sıvadıklarını,

CIA kaynaklı, ABD'nin kamu diplomasisi (rejim değişikliği) araçlarından **USAID** ve **National Endowment for Democracy**'den finansal destek olarak, **Arcadia Foundation** gibi karanlık örgütlerin de katkısıyla **"Barış ve Demokrasi Hareketi"**ni kurduklarını görüyoruz. Zelaya'nın da iktidarda kalabilmek için, ikinci kez seçilmesine olanak sağlayacak bir yasal değişiklik önerisine yönelik bir reform projesini gündeme getirdiğini... Ordunun müdahalesi, bu projenin anayasaya aykırı olduğu gerekçesinden kaynaklandı. ABD'nin başından beri sürecin içinde olduğunu, salt ikircikli tutumundan değil, üst düzey bir diplomatın, *"Komutanlarla görüşüyorduk, darbeyi engellemeye çalıştık ama başaramadık"* sözlerinden de anlıyoruz.

The Guatemala Times'ın, *"Honduras darbesi buzdağının yalnızca tepesidir. Şimdi sırada kim var?"* başlıklı başyazısı da bize ABD'nin bölgede ALBA'ya karşı yeni bir inisiyatif başlatmakta olduğunu düşündürüyor...

erginy@tr.net

<http://erginyildizoglu.blogspot.com>

-- eHaberçi --

-- Gizle --

[BU BELGENİN ANA SAYFASINA GECİS]

Garildi 1.0 [Ayrim Bilgisayar Tic. Ltd.](http://garildi.cumhuriyet.com.tr) tarafından hazırlanmıştır. Yorum ve Önerileriniz için : garildi@yore.com.tr